

PRESA LOCALĂ DIN REPUBLICA MOLDOVA: ASPECTE FUNCȚIONALE ȘI CONCEPTUALE

*Mariana TOACĂ,
lector universitar*

Summary

Local media is emerging, is successful and has a special place in people's lives because they are interested in what is happening in their immediate proximity. Local newspapers are preferred, primarily because they reflect a concrete reality, known and experienced by the reader. Secondly, they are preferred for their pragmatic character, or, they choose the topics not only according to their own customers and they address issues in strict compliance with the objective expectations of their loyal readers and the needs of groups of people whose needs they represent. And thirdly, local media is preferred because it provides information of immediate utility, which have a direct and dramatic impact on the media products consumer.

Presă locală este în plină ascensiune, se bucură de succes și ocupă un loc deosebit în viața oamenilor, deoarece ei sunt interesați de ce se petrece în proximitatea lor imediată. Ea reprezintă o subdiviziune a presei tipărite, a cărei identitate reiese din faptul că:

- acoperă în plan mediatic un teritoriu restrâns;
- reflectă o realitate concretă, cunoscută și trăită de publicul cititor;
- are un caracter pragmatic, or, își alege subiectele de presă doar în funcție de propria clientelă și abordează problemele în strictă corespundere cu așteptările obiective ale cititorilor fideli și cu nevoile grupurilor ale căror interese le reprezintă;
- pune în circuit informații de o utilitate imediată, care au efecte directe și puternice asupra consumatorului de produse mediatic.

Presă locală nu este un organism static, ci unul în permanentă schimbare, modificările fiind determinate de diverși factori obiectivi. La fel ca toată presa din Republica Moldova, și presa locală, începând cu 1990, a suportat transformări complexe, conceptuale și funcționale care au asigurat menținerea ei pe linia verticalității în condițiile nou-formate. Actualmente, segmentul de presă locală autohtonă, potrivit studiului *Asociației Presei Independente*, este constituit din 22 de publicații periodice fondate de consiliile raionale/municipale și 21 de ziare locale private [5].

Dezvoltarea tehnologică a mijloacelor de comunicare în masă, care s-a intensificat la sfârșitul secolului trecut – începutul secolului prezent, a modificat

substanțial atât metodele de colectare a informațiilor, cât și metodele de diseminare a informațiilor. Totodată, ele au extins posibilitățile de participare a publicului în procesul de creație și posibilitățile de evaluare a produselor mediatiche deja puse în circuit, fapt care a asigurat apropierea jurnaliștilor de publicul cititor și invers. Datorită acestui factor obiectiv, ideea de parteneriat între jurnalist și publicul său a obținut contururi bine definite, cititorii devenind participanți activi ai actului de creație jurnalistică. N.Bakenhus, autorul studiului *Radioul local. Ghid practic pentru jurnaliști*, susține: „Chiar și simplul cititor are posibilitatea să participe la o dezbatere publică prin intermediul paginii dedicate scrisorilor primite de la cititori. Niciun alt mijloc de comunicare nu face pasul de la viața privată la cea publică atât de ușor ca ziarul local” [1, p.67]. Coparticiparea jurnaliștilor și a cetățenilor în actul jurnalistic, ultimii sugerând subiecte de reflecție, întotdeauna facilitează comunicarea mediatică, iar lipsa acesteia distanțează jurnalismul de realitățile sociale, de problemele vitale ale omului de rând și diminuează impactul produselor mediatiche.

Dezvoltarea industrială este un alt factor obiectiv care, de asemenea, a schimbat, oarecum, accentele în procesul de creație jurnalistică. Dezvoltarea industrială a mass-mediei, în general, și a presei locale, în particular, a atins apogeul aproximativ în aceeași perioadă ca și dezvoltarea tehnologică, determinând schimbări semnificative conceptuale și funcționale. Din punct de vedere funcțional, presa locală își modifică rolurile, obiectivele și funcțiile sale. Dacă inițial ele îndeplineau doar funcția de informare și de divertisment, ulterior au început să exercite și funcția de formare a opiniei. Aici este relevant exemplul ziarului *Cuvântul* de la Rezina, care a reușit printr-o amplă campanie de presă să determine Guvernul să anuleze o hotărâre care prevedea stocarea în raionul Rezina a pesticidelor inutilizabile din întreaga republică. Mai mult, unele ziare locale au inițiat vaste și profunde investigații de presă. În această ordine de idei, trebuie menționată experiența jurnaliștilor de la același ziar *Cuvântul*, care, printr-o serie de articole de investigații sub genericul „Guvernare în stil rezinean”, a deconspirat afacerile ilegale cu patrimoniul public ale primarului de Rezina, care a pierdut și procesele judiciare intentate grupului de jurnaliști de investigație și scrutinul electoral la care a candidat pentru un nou mandat.

De menționat faptul că alături de funcțiile tradiționale de informare, de interpretare, de socializare, de culturalizare și de divertisment, publicațiile periodice de acest gen încep să exercite și alte funcții, derivate din primele, dar care reies din specificitatea presei locale. Analiza presei locale, în înțelesul de influență pe care ea o exercită asupra cititorului, ne permite să identificăm aceste funcții, printre care: *conexiunea, prin informare, între diverse grupuri și straturi sociale care coexistă în același habitat, socializarea cetățenilor și promovarea valorilor*

sociale specifice aceluia mediu. Cercetătoarea G.Stepanov susține că jurnalismul ca proces impune cumularea și realizarea simultană a unor activități specifice, prin aceasta oferind societății anumite funcții mediatic-comunicaționale. Aceste funcții derivă, pe de o parte, din specificitatea produsului jurnalistic propriu-zis, iar, pe de altă parte, din funcțiile generale ale mass-mediei [4, p.18].

Funcția care asigură conexiunea prin informare între diverse grupuri și straturi sociale care coexistă în același habitat generează activități mediatice menite să asigure dialogul social. Totodată, ea presupune activități mediatice, gen:

- promovarea intereselor diferitor grupuri sociale;
- punerea în aplicare a schimbului de informații între reprezentanții diferitor grupuri sociale;
- reducerea tensiunilor și conflictelor sociale;
- acumularea de capital social: armonizarea intereselor diferitor grupuri sociale, dezvoltarea strategiilor și tacticilor comune de interacțiune și de modificare a mediului social etc.
- formarea imaginii anumitor straturi și grupuri sociale care coexistă în același mediu.

Cercetătorul român V.Dorneanu consideră că „dialogul social constituie o modalitate simplă și concretă care urmărește explicit realizarea democrației economico-sociale prin aducerea la masa dialogului a discuțiilor și a negocierilor a (...) partenerilor sociali care se întâlnesc atât în procesul muncii, cât și în diverse activități de gestionare a treburilor societății” [3, p.8].

Grație acestei funcții, presa locală ajută indivizii să trăiască și să se orienteze în societate prin faptul că pune la dispoziție un tablou reprezentativ al fiecărui grup social, oferind comunității suficientă informație pentru ca ea să-și poată forma independent opiniile și să-și poată orienta acțiunile.

Funcția de socializare a cetățenilor solicită din partea presei locale prestarea unor activități mediatice de reflectare a problemelor de natură psihologică și morală ale indivizilor sau ale grupurilor sociale. Socializarea, în acest context, poate fi considerată drept armonizarea relațiilor interpersonale, a relațiilor dintre individ și grupul social din care acesta face parte, a relațiilor dintre diferite grupuri sociale care coabitează în același spațiu sau chiar între individ și societate în general.

Din această perspectivă, presa locală se concentrează asupra unor subiecte direct legate de individul social și viața lui de zi cu zi, prestând servicii mediatice, al căror scop esențial este integrarea acestuia în viața socială.

Funcția de promovare a valorilor sociale presupune activități de mediatizare a aspectelor moral-spirituale ale realității unei comunități, necesare formării abilităților de autoidentificare și autorealizare a personalității și prevenirii compor-

tamentelor deviante. Din perspectiva acestei funcții, presa locală, prin activitatea sa permanentă și continuă, confirmă și fortifică valorile și normele morale, etice, culturale ale unei comunități. Punând în circuit informații cu caracter general și aplicativ privind diverse criterii și standarde sociale, publicațiile periodice locale, voluntar și/sau involuntar, ghidează consumatorul de produse mediatice, influențând astfel, indirect, conduita umană și comportamentele sociale. Conform lui M.Coman, prin promovarea diferitor modele de comportament, mass-media oferă un set de roluri sociale și un vocabular simbolic, răspunzând astfel nevoii publicului de modele și de termeni de referință. Jurnalismul social asigură transmiterea valorilor și a modelelor sociale de la grupuri către indivizi, de la o generație la alta și numără printre consecințele sale creșterea coeziunii sociale și integrarea socială a indivizilor [2, p.83].

Din punct de vedere conceptual, în presa locală, pe de o parte, se atestă tendința de reducere a caracterului universal al produsului jurnalistic, în sensul că acesta este foarte minuțios localizat, reflectând prioritar realitatea comunitară. Limitarea arealului de mediatizare a presei locale face ca realitatea internațională și cea națională, practic, să lipsească din diapazonul tematic al acesteia, ele apărând doar drept contexte de dezvoltare a anumitor probleme locale. Pe de altă parte, se atestă tendința de extindere a spațiului dedicat informației din domeniul sociocultural în defavoarea informațiilor de natură politică sau economică. De menționat faptul că arealul de valorificare este factorul care influențează direct și necondiționat conceptul și structura ziarului local, or, un areal industrial „va naște” mai multe evenimente industriale, pe când unul agricol – mai multe evenimente agricole.

„Ideologia” presei locale a trecut prin mai multe faze: de la o presă de partid la un paralelism al presei și, în fine, la o presă independentă. Cu toate acestea, nesepararea patronatului de activitatea redacțională rămâne o problemă și pentru presa privată și pentru cea care se editează din banii publici. Un fenomen ușor de observat este „personalizarea” presei locale. Ziarele din provincie sunt identificate cu numele câtorva editorialiști și directori de ziare, care, de fapt, sunt și proprietarii acestor instituții. Ei scriu articolele de fond, controlează informația, fac opinia atât în redacții, cât și în exteriorul acestora, însă nu întotdeauna utilizează într-o manieră corectă căile obișnuite ale demersului jurnalistic. De altfel, în practica posttotalitară a presei locale din Republica Moldova întotdeauna s-a menținut profunda criză de cadre profesionale, de jurnaliști specializați, chiar de repere morale.

Aceste schimbări conceptuale și funcționale au generat tendința actuală a presei locale de a fi un produs, dacă nu nou în totalitate, măcar mult înnoit, cu o altă concepție și cu alte perspective asupra informației și pieței. Astfel, presa

locală reprezintă un produs local, foarte divers, care încearcă să satisfacă toate așteptările și necesitățile publicului său la scară tot mai mare (număr sporit de pagini și tematică variată, publicitate etc.). Citirea ziarului local este un lucru accesibil pentru aproape oricine, or, alegerea subiectelor, dar și a limbajului în care acestea sunt redată este determinată inclusiv de nivelul de cultură generală a cititorului mediu din acest areal.

Transformările conceptuale pe segmentul de presă locală din Republica Moldova, practic, au luat sfârșit către anul 1998. Piața presei locale ca sursă de informare s-a stabilizat în ultimii ani și, actualmente, reprezintă o dimensiune de viitor pentru mass-media din Republica Moldova, constituită dintr-o diversitate mare de publicații periodice și ca statut, și ca apartenență la un editor, și ca tematică etc. Consolidarea presei locale a însemnat transfer de cunoștințe și experiență de supraviețuire, fapt care, în fine, a asigurat competitivitatea acesteia pe piața mediatică autohtonă. Presa locală abordează probleme de interes restrâns și vizează necesitățile și cerințele omului concret, iar practica demonstrează că anume aceasta este tendința cererii pe piața informațională la etapa actuală.

Referințe bibliografice:

1. Bakenhus N. *Radioul local. Ghid practic pentru jurnaliști*. Iași: Polirom, 1998.
2. Coman M. *Introducere în sistemul mass-media*. Iași: Polirom, 1999.
3. Dorneanu V. *Dialogul social – fundament al democrației economico-sociale*. București: Lumina Lex, 2007.
4. Stepanov G. *Jurnalismul social: aspecte definitorii*. Chișinău: CEP USM, 2015.
5. Evoluția presei locale din Moldova în perioada 1999-2010. Studiu. Disponibil: <http://api.md/upload/files/evolutie.pdf> [accesat 08.02.2016].